

Департамент культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної
державної адміністрації
Комунальний заклад "Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач"
Запорізької обласної ради

Пізнай себе – зрозумій іншого

На відзначення Міжнародного дня толерантності
Інформаційно-методичний матеріал

Запоріжжя,
2016

Пізнай себе – зрозумій іншого: Методичні рекомендації бібліотекарям по відзначенню Міжнародного дня друзів /укладач М. П. Зубко; Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач". – Запоріжжя, 2016. – 16 с.

Методичний матеріал містить сценарії заходів для читачів різних вікових категорій, у яких піднімається тема взаєморозуміння, толерантного ставлення до оточуючих.

Розраховано на бібліотечних фахівців та широке коло читачів.

Укладач

Зубко М. П.

Комп'ютерна верстка

Веселова Л. Г.

Відповідальна за випуск

Данилова Л. В.

16 листопада світ відзначає Міжнародний день толерантності. Це свято запровадили у 1996 році за рішенням Генеральної Асамблеї ООН. Саме цього дня ЮНЕСКО ухвалило Декларацію принципів терпимості. У Декларації йдеться про рівність усіх людей, незалежно від їхнього віросповідання, етнічної приналежності чи кольору шкіри. Також сказано: "Терпимість – це те, що робить можливим досягнення миру та веде від культури війни до культури миру".

Терпимість – це гармонія в різноманітті. Це не тільки моральний обов'язок, але й політична та правова потреба. Виховання терпимості до оточуючих, толерантного ставлення один до одного сьогодні займає особливе місце і значення. І це не випадково, бо відсутність толерантності є проблемою. І тому в бібліотеці, як і в інших закладах освіти та культури, треба звернути особливу увагу на висвітлення цього питання. Завдання бібліотекарів – не лише донести до читачів суть слова "толерантність", а й допомогти їм навчитися спілкуватись з однолітками та іншими людьми, незважаючи на будь-які відмінності.

Для української мови поняття "толерантність" відносно нове і однозначного тлумачення поки що не має. Для того, щоб краще зрозуміти походження цього слова, запропонуйте своїм читачам невеликий **лінгвістичний екскурс**, який передуватиме заходу, присвяченому цій темі.

Tolerancia (іспан.) – здатність визнавати відмінність від власних ідей чи помислів;

Tolerance (франц.) – ставлення, під час якого людина визнає, що інші можуть думати чи діяти інакше, ніж вона сама;

Tolerance (англ.) – готовність бути терплячим.

Пропонуємо організувати для учнів старших класів

Вечір-дискусію "В слові "Ми" – сто тисяч "Я"

Перша ведуча: Добрий день, шановні друзі! Дуже часто у повсякденному житті ми чуємо слово "толерантність", "бути толерантним". Давайте спробуємо сформулювати і зрозуміти значення цього слова. Як ви вважаєте, що означає це слово?

Діти висловлюють свої думки.

Друга ведуча: Молодці! А чи знаєте ви, що це слово походить від латинського прикметника "терплячий"? Отже, "толерантний" – це здатний витримувати іншого, не такого, як сам. Толерантність забезпечує людям можливість жити разом навіть за відсутності приязні, поваги, любові.

Перша ведуча: Вперше це поняття зустрічається у XVIII віці в "Трактаті о віротерпимості" французького письменника та філософа Вольтера, який писав, що "безглуздя є переконаність у тому, що всі люди повинні однаково думати про одне і те ж".

Друга ведуча: Поняття "толерантність" у різних мовах має різні відтінки.

Так, в англійській мові – це готовність і здатність без протесту сприймати особистість або подію.

У французькій – повага свободи іншого, його способу думки, поведінки, політичних і релігійних поглядів.

У китайській – уміння дозволяти, допускати, проявляти терпимість відносно до інших.

В арабській – прощення, м'якість, поблажливість, жалість, прихильність, терпіння.

У перській – терпіння, витривалість, готовність до примирення.

Як бачимо, у різних мовах толерантність означає доброзичливість, визначення за кожною людиною права бути іншою і поважання цього права.

Перша ведуча: У 1995 році на 28-й Генеральній конференції ЮНЕСКО була затверджена "Декларація принципів терпимості" і проголошений Міжнародний день толерантності, який було прийнято відзначати щорічно 16 листопада.

Друга ведуча: А зараз нам потрібна ваша допомога, щоб зібрати квітку толерантності. Для цього вам треба вибрати лише ті слова, які відносяться до цього поняття.

Конкурс 1.

На картках написані різні слова. Дітям треба вибрати ті, які відносяться до поняття "толерантність": взаємоповага, терпимість, порозуміння, злість, грубість, доброта, бійка, справедливість, ворожість, чуйність, співчуття.

Перша ведуча: Що ж, молодці! Ви добре впоралися з цим завданням. Погляньте, яка гарна різнокольорова квітка толерантності у нас розцвіла.

Друга ведуча: "Людина може обійтись без багатьох речей, але не без іншої людини", – сказав один учений. Навіть, на самоті, вона подумки звертається до інших людей. Усі люди різняться між собою. Одні мають білий колір шкіри, інші – чорний або жовтий. Одні люди високі на зріст, інші – невисокі. Одні – стрункі, інші – повні. Люди звертають увагу на відмінності, але це не означає, що хтось є кращим за інших. Хоча в історії були випадки, коли люди лише через колір шкіри чи соціальне походження принижували інших людей, вважали їх гіршими за себе.

Перша ведуча: Так виникали, навіть, деякі війни, тому що не було злагоди між людьми, кожен хотів слави або заздирив іншому. Давайте з вами зазирнемо в історію і пригадаємо деякі історичні факти.

На мультимедійному екрані з'являються кадри:

Слайд 1: Стародавній світ. Троянська війна. Після викрадення Єлени ахейці розпочали війну з троянцями, щоб повернути дружину своєму цареві.

Слайд 2: Середньовіччя. Війни виникли на релігійній підставі. Хрестові походи підняли Європу на війну проти іновірців-мусульман за визволення "гроба Господнього" в Єрусалимі і продовжувались майже 200 років.

Слайд 3: Друга світова війна. Гітлер вважав арійську расу кращою за інші. Основний план Гітлера полягав у тому, щоб встановити панування над усім світом, перетворивши населення інших країн на рабів. Для світу це стало трагедією і призвело до смерті десятків мільйонів людей.

Перша ведуча: Ось чому розуміння толерантності настільки важливе.

Друга ведуча: У II-му столітті в Римській імперії правив імператор Марк Аврелій. Добре відомий в історії тим, що постійно вів війни, він до того був ще й філософом. Вважав, що перед обличчям світового закону всі люди рівні – вільні і раби, греки і варвари, чоловіки і жінки. Марку Аврелію належить ряд висловлювань. Ось деякі з

них: "Гідність людини полягає в тому, щоб любити тих, хто її ображає", "Найкращий спосіб помсти – це не відповідати злом на зло".

Перша ведуча: До виявлення толерантності закликають і всі світові релігії та конфесії.

У головній книзі християн – Біблії, є десять заповідей, які всі повинні знати і їх дотримуватись. Зокрема, так сказано: "Стався до інших так, як ти хочеш, щоб ставилися до тебе".

Буддизм проповідує, що людина може висловлювати своє ставлення до рідних і друзів п'ятьма способами: великодушністю, доброзичливістю, ставленням до них, як до себе і вірністю своєму слову.

У Корані, головній книзі ісламської релігії, сказано: "Ніхто з вас не стане віруючим, доки не полюбить свого брата, як себе самого".

Друга ведуча: Моральний досвід людства протягом віків втілювався у фольклорних творах: казках, переказах, а також у художній літературі. Це, зокрема, "Хатинка дядька Тома" Г.Бічер-Стоу, "Пригоди Цибуліно" Дж. Родарі, казки Ш. Перро, Г.-Х. Андерсена та багато інших творів. Давайте з вами пригадаємо розмову, яка відбулася між героями мудрої казки Антуана де Сент-Екзюпері "Маленький принц".

Пропонується інсценівка з твору у виконанні дітей.

Лис: Будь ласка...приручи мене.

Маленький принц: Я б радий, але у мене так мало часу. Мені ще треба знайти друзів і пізнати різні речі.

Лис: Пізнати можна тільки ті речі, які приручиш. У людей вже не вистачає часу щось пізнавати. Вони купують речі готовими у крамницях. Але ж немає таких крамниць, де б торгували друзями, й тому люди не мають друзів, якщо хочеш, щоб у тебе був друг, приручи мене!

Маленький принц: А що для цього треба робити?

Лис: Треба запастися терпінням.

Перша ведуча: Скажіть, будь ласка, діти, що в вашому розумінні значить "вміти терпіти"?

Діти відповідають.

Друга ведуча: Всі ми несхожі один на одного, але кожний з нас потребує, щоб його любили і щоб з ним дружили. Для того, щоб мирно співіснувати, нам треба миритися з таким розмаїттям світу. А зараз ми проведемо дослід, який доводить, що ми всі дуже різні, хоч і живемо поряд.

Конкурс 2

Перша ведуча: Будь ласка, п'ять учасників вийдіть до мене. Ось вам невеличкі аркуші паперу. Я буду вам говорити, що робити, а ви одночасно виконуйте ці дії:

1. Складіть аркуш навпіл.
2. Відірвіть верхній правий кут.
3. Знову складіть навпіл.
4. Відірвіть правий верхній кут.
5. Знову складіть.
6. Знову відірвіть верхній правий кут.
7. Складіть аркуш вдвоє.

8. Якщо можна, відірвіть правий кут.

9. Розгорніть аркуш і покажіть іншим.

Діти демонструють свої папірці. Як правило, вони виглядають зовсім по-різному.

Перша ведуча: Суть цього експерименту полягає в тому, що навіть коли ви виконуєте одне і теж завдання, кожен з вас проявляє свою індивідуальність. Тому так важливо приймати інших такими, якими вони є не намагатись переробити під себе.

Друга ведуча: Послухайте одну притчу про аксакала:

Помирає в одному поселенні старий аксакал. Прийшли до нього люди попроситися та й говорять: "Скажи нам, мудрий старий, як вдалося тобі створити такий порядок у сім'ї, що усі сини і невістки, дочки і зяті жили разом у мирі та злагоді?" Не може вже говорити старий – подають йому папір і олівець, і він довго щось пише. Коли аркуш випадає з рук вмираючого, піднявши його, люди дуже здивувалися: там 100 разів було написано одне слово. Не здогадуєтесь яке? **Терпимість.**

Перша ведуча: Буває так, що ми сприймаємо будь-яку групу як ціле і рідко замислюємося над тим, що кожний її представник – унікальний і неповторний. Але якщо ближче познайомитися з людиною, її неповторність стане явною. Давайте доведемо це на практиці.

Конкурс 3

Друга ведуча: У мене в руках п'ять картоплин. На перший погляд вони здаються однаковими, але вам треба їх уважно роздивитися і знайти їхні неповторні прикмети і відмінності. Картоплини роздаються дітям, і кожний знаходить в них свої неповторні ознаки.

Перша ведуча: Отак і кожна людина, якщо ми до неї уважно приглянемося, виявиться неповторною, унікальною.

Друга ведуча: Толерантність – це мистецтво жити у світі несхожих людей та ідей. У різних людей – різні погляди на життя, різні думки. Але є багато спільного, що об'єднує нас. Давайте з вами перевіримо це твердження також.

Конкурс 4

Всі учасники стають в коло. Ведучий вибирає одного з них за якоюсь схожою зі своєю рисою (наприклад, колір волосся, риси характеру тощо) та запрошує його у центр кола. Обраний звертається до будь-кого з учасників у такий же спосіб, але вже обирає людину за іншою ознакою. Так продовжується доти, доки усі учасники не опиняться у колі.

Перша ведуча: Пам'ятайте! Ми всі різні, але у нас багато спільного. І наприкінці нашої зустрічі хочеться побажати кожному з вас вміти розуміти і прощати один одного, з терпінням та повагою ставитися до людей, проявляти чуйність і доброзичливість.

Друга ведуча:

Толерантне ставлення людини
Збереже планету від негод,
Розрубає мотлох павутини,
Переріже нитку перешкод.

Толерантне ставлення до всього
Збереже, врятує і спасе,
Допоможе вгледіть перемогу,
Допоможе витримати все.

Будь завжди нестримним вільнодумцем,
Свої мрії пензлем намалюй.

Освіти життя яскравим сонцем,
Толерантний Всесвіт побудуй!

Толерантність – багатогранне поняття, тому доцільно розкрити у цьому контексті тему добра та милосердя. Пропонуємо провести

Вечір-знайомство "Душі людської доброта"

Перша ведуча: Добрий день, шановні друзі! Всі ми живемо в суспільстві, багато спілкуємось, кожен день зустрічаємо різних людей. Останнім часом усе частіше чуємо ми про поняття "толерантність". Цьому питанню приділяється багато уваги. Але на цій нашій зустрічі мені особливо хочеться звернути увагу на те, що толерантність – це не лише терпимість до людей різного кольору шкіри, очей, віросповідання. Толерантність – це дотримання загальнолюдських цінностей: милосердя, доброзичливості, співчуття. Чи вміємо ми приходити на допомогу тим, хто її потребує?

Друга ведуча: Добрі серця – це сади,
Добрі слова – коріння,
Добрі думки – квіти,
Добрі справи – плоди.

Перша ведуча: У світі багато лиха, яке приносить людям біль і смуток. Це може бути, наприклад, хвороба, що призводить до втрати фізичних можливостей та до непрацездатності. А чи завжди ми помічаємо людей з обмеженими можливостями, проявляємо до них увагу, терпимість, доброту?

Друга ведуча: Великий поет Гете писав: "Перед розумною людиною треба схилити голову, а перед доброю серцем – встати на коліна", а Т. Г. Шевченко зазначав: "Раз добром нагріте серце – вік не прохолоне".

На мультимедійному екрані з'являються кадри.

Перша ведуча: Нік Вуйчич... Він народився без рук і без ніг, проте навчився не лише жити зі своїми фізичними вадами, але став всесвітньо відомим мотиваційним спікером. Народився Нік 4 грудня 1982 року в Мельбурні (Австралія) з рідкою патологією: у нього були відсутні руки і ноги. Лише частково була одна стопа з двома пальцями. Але він навчився ходити, плавати, кататися на скейті, писати, грати на комп'ютері, здобув вищу освіту, закінчивши Університет Гріффіта у Брісбені, має дружину та двох синів. Своім прикладом Нік показав, що людина здатна подолати будь-які проблеми. Зараз Нік не лише сам живе повноцінним життям, але надихає інших боротися і повірити у себе.

Друга ведуча: Цей приклад справжньої мужності у світі не єдиний. У нашій області також живе багато людей з інвалідністю, їх нараховується понад 121 тисяча і найбільше за все вони потребують від оточуючих уваги, теплоти та визнання. Багато з них так же, як і Нік Вуйчич не впадають у відчай, а, навпаки, прославляють наш край своїми досягненнями.

На мультимедійному екрані з'являються кадри.

Перша ведуча: Вікторія Савцова, чемпіонка XIV Паралімпійських ігор. Коли Вікторії виповнився один рік, лікарі поставили діагноз – дитячий церебральний параліч, дівчинка ніколи не буде ходити, все життя проведе в інвалідному візку. Та зусилля батьків, котрі не хотіли миритись з такою участю доньки, сподівались на краще, дали свої результати: у три роки дівчинка пішла своїми ніжками. Її віддали в спеціалізований дитсадок для подальшої реабілітації. Згодом лікарі рекомендували їй плавання. У 2009 році "Інваспорт" запросив її на заняття до плавального басейну "Салют". З тих пір вода – її стихія. Улюблений стиль – брас. Це вона підтвердила і на Паралімпійських іграх, де на дистанції 100 м прийшла першою.

Друга ведуча: Характер, як відомо, формується в боротьбі, а людину створюють перешкоди. І саме спорт є тим лакмусовим папірцем, завдяки якому проявляється воля і сила духу. І якщо вони притаманні людині, то навіть хвороби не здатні її подолати. Ось це і довела наша юна земляка Віка Савцова. Її перемога приголомшила і досвідчених спортсменів, і уболівальників, хоча вона сама ще задовго до Паралімпіади говорила всім: "Я привезу золоту медаль".

Перша ведуча: А потім була зустріч у Президента України, де Віка отримала орден Княгині Ольги III ступеня, відзначення кращих паралімпійців від прем'єр-міністра, де ще додалась одна нагорода. А в рідному місті голова обласної державної адміністрації нагородив її орденом "За заслуги перед Запорізьким краєм". І це не єдині її нагороди. Тож, безперечно, Віка Савцова – це приклад того, як можна, не зважаючи на хворобу, бути щасливою. Її перемоги продовжуються. Цього року на Паралімпіаді в Ріо-де-Жанейро вона отримала срібну медаль в запливі вільним стилем.

На мультимедійному екрані з'являються нові кадри.

Друга ведуча: Поезія – то ліки для душі. Такий рецепт зцілення, на думку Віри Щербини – найліпший засіб, коли волає серце. Поезія рятує її від зневіри. Майже все своє життя Віра Щербина прикута до інвалідного візка. Хвороба відібрала у неї здоров'я. Та Господь наділив даром по-особливому відчувати навколишній світ і послав їй у дарунок слово.

Перша ведуча: Пусть не достигла я больших вершин –
Одна из них мне всё же покорилась.
Писала не для славы – для души,
В лучах успеха я не заблудилась.
Найти, пытаюсь, нужные слова,
По лабиринту мысленно блуждаю.
О чём-то шепчет, падая, листва,
Да только слов её не понимаю.
Поэзия и проза – мой удел.
А вот без них – бессмысленное тленье,
Взята вершина. Это не предел
Пока из сердца льётся откровенье.

Друга ведуча: Вже три збірники віршів Віри Щербини побачили світ. Вона – інвалід-візочник, але у неї ніколи не пропадає жага до життя. І це надзвичайно важливо.

Перша ведуча: Как хочется зайти в цветущий сад,
Чтоб нежила трава густая ноги,

Вдохнуть цветов пьянящий аромат,
Отбросить все обиды и тревоги.
И просто любоваться тишиной,
Пока у птиц начнётся перекличка.
Не согласившись, видимо, со мной
Мне прокричит о чём-то электричка.
И постоять под вишнею в цвету,
Запомнить сердцем каждое мгновенье,
Осуществить заветную мечту
В надежде, что дождусь я исцеленья...

І знову на екрані нові кадри.

Друга ведуча: Якось великий німецький вчений і філософ Йоган Гете зауважив: "Дайте людині мету, заради якої варто жити, і вона виживе за будь – якої ситуації". Підтвердження цьому – долі людей, які не здаються, а попри всі негаразди йдуть до перемоги. І, перш за все, перемагають свої хвороби, страждання і біль.

Перша ведуча: Марія Помазан – майстер спорту міжнародного класу. Чемпіонат світу з легкої атлетики, який проходив 2011 року в Новій Зеландії, вона запам'ятає на все життя. Адже Марія вперше стала чемпіонкою світу, встановивши відразу два світових рекорди: з метання диску та штовхання ядра.

На Відкритому Чемпіонаті України з легкої атлетики серед спортсменів – інвалідів з вадами зору, опорно-рухового апарату та інтелекту українська спортсменка підтвердила звання чемпіонки світу й показала кращий результат у штовханні ядра та метанні диску серед спортсменів з ураженням опорно-рухового апарату.

З Паралімпіади, яка проводилась у Лондоні в 2012 році, Марія повернулася також з перемогою. Привезла золоту та срібну медалі. А вдома їй було вручено відзнаку "За заслуги перед Запорізьким краєм". І вже зовсім свіжа перемога – срібло за штовхання ядра на Паралімпіаді в Ріо-де-Жанейро.

Нові кадри на екрані.

Друга ведуча: Дійсно говорять, що у мрії немає перешкод. І лише від людини залежить, якою буде її доля.

Маріанна Сибатян... З дитинства хвора на тяжкий недуг, вона більшу частину свого життя проводить вдома. І хоча доля відібрала у неї здоров'я, проте нагородила талантами, які не дають зачерствіти душі, занепасти духом. Сильна дівчинка не перестає боротися і любить життя так, як ніколи не зможе полюбити жодна здорова людина. З дитинства вона захопилась малюванням. Неодноразово юна художниця представляла свої роботи на виставках у Запоріжжі, брала участь у Всеукраїнських: "Крокуємо до майбутнього", "Моя Вірменія", "Творча палітра". 2009-й рік приніс їй визнання серед професійних майстрів. Маріанну прийняли до молодіжного об'єднання Запорізького обласного відділення Спілки художників України. У своїх картинах Маріанна найбільше любить зображати емоції, почуття: любов, гнів, печаль, радість. Пояснюючи свої вподобання, говорить: "Якось одна дівчина, глянувши на мою картину "Сила духу", сказала: "Велике спасибі за неї! Дивлячись на картину, я знаходжу в собі сили для бо-

ротьби з життєвими труднощами". Мені здається, що така реакція – найкраща нагорода для будь-якого художника". Так, дійсно, своїми роботами Маріанна Смбатян радує всіх, дарує позитив, розкриває світ і радість життя.

На екрані нові кадри. Звучить пісня "Де ти тепер?"

Перша ведуча: Анна Кіріченко... Ця талановита дівчина з дитинства на інвалідному візку. Вона має вроджену хворобу, яка не дозволяє їй ходити. Але, незважаючи на це, Анна – сильна, незвичайно позитивна, добра і життєрадісна дівчина. Вона впевнена, що людина не повинна стояти на місці, вона повинна самореалізовуватися і самотверджуватися в житті, бути значущим і потрібним. Аня – творча натура. "Творчість – це кохання всього мого життя! – зазначає вона. Дівчина займається манікюрним справою, косметологією, візажем, макіяжем, вокалом, психологією, квілінгу, казанші, шиттям одягу, любить спілкуватися і має ще багато планів на реалізацію інших напрямків у творчості.

Друга ведуча: Сьогодні Анну Кіріченко знають на багатьох сценах України. Лише за рік з 2012 по 2013 – вона у супроводі мами побувала на 13-ти Всеукраїнських фестивалях. Має диплом Лауреата 5-го Всеукраїнського фестивалю "На крилах творчості", Гран-Прі в номінації "Естрадно-популярна пісня" XII міжнародного конкурсу-фестивалю пісенно-поетичної творчості "Злет натхнення", звання та статуетку "Міс елегантність" за результатами Всеукраїнського конкурсу "Краса без обмежень 2013".

Перша ведуча: Збираючись на Конкурс краси, Аня сказала: "Я їду на конкурс за емоціями, про які буду пам'ятати багато років, для того, щоб подолати бар'єр, який всередині мене. Їду, щоб увійти в двері, які відкриває для мене доля. Їду тому, що вірю: краса врятує світ! Я безмежно вдячна організаторам конкурсу за можливість брати участь в ньому, за можливість проявити себе, подолати свої бар'єри і страхи, і цим самим довести всім, що насправді людські можливості необмежені! І це робить людину щасливою! На превеликий жаль, люди часто забувають про доброту, про те, що незалежно від обставин, які виникають на шляху, людина повинна залишатися повноцінною людиною. Ми повинні вчитися жити, а не існувати, радіти цьому житті, помічати все її фарби і вірити в чудеса. Ти хочеш, щоб було добре? Так зроби крок до цього. Ми – творці свого життя і не повинні опускати руки!"

Друга ведуча: Приклади життя цих людей доводять, що воля здатна змінити навіть лінії на наших долонях. Але цим людям все ж таки часто не вистачає доброго слова, теплого погляду, допомоги, а головне – небайдужості. Так, всі ми різні, але кожний з нас здатний на більше. Треба лише поважати один одного, бути милосердними, добрими та чуйними один до одного.

Перша ведуча: А зараз я пропоную вам зробити "Крила доброти". Для цього необхідно усім учасникам обвести на аркушах паперу контур власної долоні та вирізати її.

Друга ведуча: Подивіться, на що схожі долоні? Вони схожі на голубів – білих та надзвичайно красивих. Ось такими красивими повинні бути і людські вчинки...

Перша ведуча: А зараз придумайте, будь ласка, якусь гарну справу, яку ви зможете зробити найближчим часом. Запишіть цю справу на крилі вашої голубки. Об'єднайтесь у пари, адже для того, щоб голубів можна було запустити у політ, знадоб-

ляться два крила. Візьміть клей та ниточку, а крила доброти розправте. І нехай ці голуби захистять кожного з вас від зла. Хай панує на землі добро!

Цікавою для читачів середнього та старшого віку може бути також

Ігрова програма "Свята наука почути один одного"

Перша ведуча: Добрий день, шановні друзі. Хочу почати нашу зустріч з однієї легенди. Колись, дуже давно всі люди були однаковими. Це була спільнота, де кожний розумів один одного. Вона об'єднала людей проти ворожих сил природи. У людей з'явилося відчуття "ми". Але згодом люди вирішили, що рівні Богів, і почали будувати величезну вежу, щоб досягти неба і зрівнятися з Богом. Бог за це покарав людство: він змішав мови тих людей, хто будував Вавилонську вежу, і всі перестали розуміти один одного. Не змогли люди добудувати вежу, розбрелися по світу, заснували нові міста, об'єдналися за схожістю зовнішності та мови і вирішили, що "ми" – це ті, хто поруч. А інші, не схожі – це "вони".

Друга ведуча: Так люди почали поділяти один одного на своїх та чужих. Одного разу людство зробило крок у космос, до інших світів. Там їх чекали цікаві зустрічі і новий погляд на своїх і чужих. Сьогодні ви маєте можливість відправитися в таку ж дивовижну подорож. Але для цього нам треба сформуванати команду. Від дружби, взаєморозуміння залежить і результат цієї мандрівки.

Перша ведуча: І ось для вас перше завдання: Ви повинні в найкоротший термін вишикуватися за кольору очей, потім за кольором волосся, а потім за зростом. Тож,

- шикуємося від більш темних очей до більш світлих;
- тепер від більш світлого волосся до найтемнішого;
- а тепер від найнижчих до найвищих. Так, ви добре справились з завданням.

Друга ведуча: А тепер я відберу з вас дві команди з несхожих за зовнішністю учасників. Таким чином, у нас є два екіпажі по 11 чоловік. Подивіться один на одного, ви всі різні, але зараз повинні триматися разом і підтримувати один одного в будь-якій ситуації. Екіпажі готові, і вам залишилось лише розподілити між собою обов'язки. Маємо такий перелік посад: капітан, перший пілот, другий пілот, штурман, борти-нженер, військовий спеціаліст, психолог, спеціаліст з позаземних цивілізацій, біолог, лікар, технік або програміст. Вибір капітана і претендентів на інші посади проведемо за допомогою голосування. Це ще один із моментів прояву толерантності.

Перша ведуча: Шановні члени команд! На вас чекає не зовсім звичайна, повна небезпеки подорож, позитивний результат якої залежить від того, наскільки ви здатні зрозуміти і прийняти один одного. Давайте перевіримо, наскільки ви гарно знаєте членів свого екіпажу і наскільки точно можете зрозуміти смак і ставлення до життя інших людей.

Друга ведуча: Отже, сідаємо в коло. Я роздам вам аркуші паперу, поділені на три колонки. Кожен член екіпажу повинен заповнити три колонки. Посередині ви пишете своє ім'я та прізвище. В лівій колонці – ім'я та прізвище того, хто сидить ліворуч від вас через одного; в правій – ім'я та прізвище того, хто сидить праворуч від вас через одного. А тепер я буду задавати питання, а ви маєте відповісти на них тричі: спочатку від свого імені, а потім від імені тих, кого ви записали у ліву та праву колонки. Будьте уважні, спробуйте зазирнути у внутрішній світ ваших товаришів. Тож, почали:

1. Ваш улюблений колір?
2. Ваше улюблене жіноче ім'я?
3. Ваше улюблене чоловіче ім'я?
4. Ваш улюблений шкільний предмет?
5. Книгам якого жанру ви віддаєте перевагу?
6. Які риси цінуєте ви в людині?
7. Ваше хобі.

Після завершення опитування, журі порівнює результати, робить висновки, як добре члени екіпажів знають один одного.

Перша ведуча: Ну що ж, тепер члени екіпажів краще пізнали один одного і готові до відправки до далеких галактик.

Звучить музика і з'являється заставка на мультимедійному екрані.

Друга ведуча: Після багатьох днів подорожі, ми прибули на незвідану планету. Як ви гадаєте, який вигляд може мати Планета Чужих? І хто її населяє? Давайте з вами поміркуємо.

Кожній команді видається по 1-й повітряній кульці (це буде Планета Чужих) і фломастеру. Члени екіпажів мають придумати і заселити (тобто намалювати на кульці) свою Планету Чужих, а також розповісти про цих мешканців.

Перша ведуча: Як ви розумієте, мешканці Планети Чужих можуть відрізнитися не лише зовнішністю, а й рисами характеру. Давайте спробуємо їх назвати.

Кожному гравцеві видається аркуш паперу, поділений на дві колонки.

Друга ведуча: А зараз, увага. Над лівою колонкою ви пишете слово "я", над правою – "чужий". Під словом "я" пишете свої риси характеру, під словом "чужий" – риси вашого антипода.

Перша ведуча: А тепер давайте порівняємо результати. Подивіться, кожен з вас записав свої конкретні риси, відобразив свої думки, проте, як виявилось, ви маєте і багато спільного.

Друга ведуча: Як ви вважаєте, чи можемо ми спілкуватися, не розуміючи мови один одного? Так, звичайно, це можливо зробити за допомогою жестів. Тож пропоную вам ближче познайомитись з мешканцями Планети Чужих і розповісти їм про свою планету з допомогою жестів.

Кожна команда за допомогою жестів і міміки розповідає іншій про планету Земля.

Перша ведуча: Ну що ж, ми прощаємося з Планетою Чужих і подорожуємо далі. Попереду нас чекає Планета Своїх. Давайте з вами поміркуємо, як може виглядати Планета Своїх? Хто її мешканці? Який вигляд вони мають?

Ведуча видає кожній команді ще по 1-й кульці, на якій учасники фломастерами мають намалювати мешканців Планети Своїх, а потім охарактеризувати їх.

Друга ведуча: А тепер давайте з вами порівняємо мешканців Планети Чужих і Своїх. Я вважаю, що незважаючи на відміни, вони, як і ми з вами, зможуть зрозуміти один одного і подружитись. А щоб ця дружба була міцнішою, з'єднаємо ці кульки разом.

Перша ведуча: Будемо сподіватися, що прийде такий час, коли поділу на своїх та чужих не буде. Люди навчатись розуміти, що мова, колір шкіри, розріз очей, звичаї можуть у різних народів бути різними, але кожен народ завжди цінуватиме доброту,

порядність та людяність. Так, будь-яка людина унікальна і неповторна. Вона не своя і не чужа. Вона інша. І має право бути такою.

Для дітей молодшого шкільного віку пропонуємо провести

Подорож країною Толерантності "Сонце всім однаково сяє"

Ведуча: Добрий день, любі друзі! Я думаю, що ви всі дуже любите мандрувати, тож пропоную вам відправитись зараз в цікаву подорож. І не будь-куди, а в країну Толерантності. Але перш ніж ми відправимось, давайте привітаємось один з одним. Спочатку нехай піднімуться дівчатка. Подивіться, які вони гарні. Поаплодуємо їм. А тепер, встаньте, будь ласка, хлопці. Подивіться, які вони сильні, мужні. А зараз я попрошу піднятися всіх, у кого темне волосся. Молодці! Тепер – у кого світле. А зараз подумайте і скажіть: Які усі ми?

Діти відповідають: (Різні).

Ведуча: Так, усі ви різні. Але усі ви все ж проживаєте в одній країні, в одному місті, навчаєтесь в одному класі. Тобто у вас є і щось спільне. Ви мабуть знаєте, відправитись у подорож можна лише з дружною командою. А чи ви такі? Ми зараз це перевіriamo. Слухайте моє **перше завдання**, яке називається "Голова, плечі, коліна".

Ведуча називає в різному порядку ці частини тіла, а діти повинні їх показувати. Але вона при цьому, щоб їх заплутати, показує інші.

Ведуча: Ну що, молодці! Ви усі добре впоралися з цим завданням і я бачу, готові відправлятися зі мною в подорож.

Звучить музика.

Ведуча: І ось попереду наше перше місто. Тільки назва його змилась дощем, треба допомогти його жителям і відновити назву. А для цього треба виконати моє **друге завдання**. Вам треба згадати мрії усіх героїв казки Олександра Волкова "Чарівник смарагдового міста" та розгадати кросворд. Тож почали...

1. Заповітна мрія Елі? (Дім).
2. Кого Елі узяла з собою в подорож? (Тотошка).
3. Найзаповітніше бажання Боязливого Лева? (Хоробрість).
4. Про що мріяв Залізний Дроворуб? (Серце).
5. Яке головне бажання у Страшили? (Мозок).

Ведуча: Погляньте на кросворд, ми відгадали з вами слово "Добро". Саме таку назву місто, у яке ми з вами завітали. У ньому справді панує добро і кожен його жи-

тель намагається робити лише добрі справи і говорити лише хороші слова. Давайте і ми теж спробуємо згадати такі слова. Моє **третє завдання** називається "П'ять добрих слів".

Кожному учаснику пропонується обвести на аркуші паперу свою долоню і посередині написати своє ім'я. Потім учасник передає свій аркуш сусідові праворуч, а сам отримує малюнок від сусіда ліворуч. На кожному пальці отриманого малюнка долоні сусіда учасникові треба написати якусь рису, притаманну, на його погляд, власникові долоні (всього їх буде п'ять). Ведучий збирає аркуші, зачитує риси характеру, а діти намагаються здогадатись, кому вони належать.

Ведуча: Молодці! Добре справились із завданням. А тепер рухаємось далі. Ось і наше наступне місто. Це місто "Чарівних слів". Ми з вами згадали **добрі** слова. Їх дуже приємно чути кожній людині, і, навіть, кожній тварині. Але є слова – **чарівні**, які ми повинні завжди використовувати в своєму житті. Це слова "дякую" і "вибачте". Саме з цими словами пов'язане моє **четверте завдання**. У мене в руках два кола – жовте і червоне. Коли я підніму жовте коло, ви повинні сказати "дякую", коли червоне – "вибачте".

Діти виконують завдання.

Ведуча: А наша подорож продовжується. Попереду нас чекає місто "Гармонія". Там живуть різні казкові герої. Зустрічаються як добрі, так і злі. Моє **п'яте завдання** пов'язане саме з ними і називається "Впізнай героя казки". Спробуйте їх охарактеризувати. Я буду називати казкового героя, а ви будете відповідати, добий він чи злий. Якщо він добрий, ви плескаєте в долоні, якщо злий, то тупаєте ногами.

Ведуча по черзі називає імена казкових персонажів, і діти відповідним чином реагують.

Іван – Царевич	Баба – яга
Коцій Безсмертний	Людодід
Золота рибка	Спляча красуня
Дюймовочка	Морозко
Карабас Барабас	Мальвіна
Попелюшка	Івасик-Телесик
Червона шапочка	Котигорошко
Гуси – лебеді	Мачуха

Ведуча: Ну що ж, ми познайомились з мешканцями цього міста і рухаємось далі. На нашому шляху місто "Терпимість" і моє **шосте завдання**. Послухайте уривки з деяких казок і дайте відповідь на запитання.

У казці Г. Х. Андерсена "Дюймовочка" травневому жукові сподобалась головна героїня. Але запрошеним гостям, іншим жукам, вона не сподобалась. Ось, що казали гості – жуки: "- У неї тільки дві ноги! Яка убогість! - У неї немає вусиків!, - Вона така тонка в талії, фі! Вона схожа на людину! Яка вона негарна". Чому жуки вирішили, що Дюймовочка негарна? (Тому, що вона не була схожою на них).

Ведуча: Яка з ознак толерантності відсутня у жуків? (Терпимість до зовнішніх відмін).

Демонструється фрагмент із мультфільму "Дюймовочка".

Ведуча: А зараз послухайте уривок з іншої казки Г. Х. Андерсона – "Гидке каченя".

...Качки оглянули їх і голосно заговорили: - "Ну от, ще ціла юрба! А одне – яке гидке!" Цієї ж миті одна качка підійшла і дзьобнула його в шию. А знатна качка промовила: - "Славні в тебе дітки, крім одного. Бідолашка не вдавсь! Якби його переробити".

Його дзьобали, штовхали й дражнили не тільки качки, а й кури. Всі гнали бідолашу, навіть брати й сестри кидали йому: -"Хоч би кицька потягла тебе, гидку потвору!"

Ведуча: Діти, як ви думаєте, чому гидке каченя ображали? *(Тому що він був не схожий на інших каченят).*

Демонструється фрагмент з мультфільму "Гидке каченя".

Ведуча: Виконуючи моє сьоме завдання, вам треба буде трохи порухатись та пограти у гру.

Діти стають у коло. Посередині кола ставиться один гравець, якому зав'язують очі. Усі інші гравці рухаються по колу. За командою ведучого "Раз, два, три – у коло швидше біжи", діти біжать до центру, потім знову збираються у коло і, взявшись за руки, скандують: "Ти загадку відгадай, хто назвав тебе, пізнай". Потім один з учасників називає ім'я гравця, що стоїть у центрі кола, а той має вгадати, хто саме назвав його ім'я. Якщо він відгадає, то в центр кола стає названий гравець, і гра продовжується.

Ведуча: Молодці! І з цим завданням ви добре впорались. Ви вже зрозуміли, що сьогодні ми з вами мандруємо країною, якої ви не знайдете на карті, але яка живе в кожному серці, в думках – країною Толерантності. А у наступному нашому місті під назвою "Дружба" є головна площа Толерантності. Давайте саме тут зберемося в коло і спробуємо виконати моє восьме завдання.

Покладіть свою праву руку на плече тому, хто стоїть праворуч – це буде означати, що у вас є друг, на якого ви можете покластися. Лівою рукою обніміть того, хто стоїть ліворуч – це буде означати, що ви готові підтримати друга. Тепер ви розумієте, що всі ви є однією дружною командою. А наша подорож країною Толерантності завершується. Поважайте один одного, будьте чуйними, доброзичливими і толерантними по відношенню до інших. А щоб подорож завершилась у гарному настрої, давайте дружно виконаємо моє останнє завдання. Ставаймо в коло і... почали:

Якщо добрий ти, посміхнись – раз, два, раз, два.

Руку дружби простягни – раз, два, раз, два.

В танці разом покружляй – раз, два, раз, два.

І на місці пострибай – раз, два, раз, два.

Побажайте всім добра – добра, добра.

До роботи нам пора – пора, пора.

Ведуча: До побачення, друзі. До нових зустрічей

Вислови відомих людей про толерантність

"Я не згодний з тим, що ви говорите, але пожертвую своїм життям, захищаючи ваше право висловлювати власну думку".

Вольтер.

"Я віддаю перевагу тим народам, які є сумою "я", аніж представникам тих народів, які є часткою "ми".

"Толерантність – це те, що робить можливим досягнення миру і веде від культури війни до культури миру".

"Толерантність – це взаємодія, заснована на терпимості та повазі до інших".

С. Є. Му

"Не все те неправильне, що тобі незрозуміле".

Г. Сковорода

"Ніхто не може судити про інших, поки не навчиться судити про себе самого".

Й. Гете

"Я думаю, що головне призначення людини на землі – творити добро, жити для людей".

В. Ярошенко

"Кожний чує лише те, що розуміє".

Тит Плавт

Список використаної літератури:

Авдєєва, О. Планета толерантності [Текст]: [Сценарій для 4-7 кл.] /О. Авдєєва // Основи здоров'я.-2015.-№4.-с.34-40.

Войтенко, О. Я, ти, він, вона: посібник для вчителя з антидискримінаційної освіти / О.Войтенко, Ю.Комаров, І.Костюк.-К.:ВФ Відродження,2009.-120с.:іл.

Голуб, С.М. Пізнай себе – зрозумій іншого [Текст] / С.М.Голуб // Позакласний час.-2013.- №19/20.- с.57-64.

Грева,О.В. Вчимося толерантності [Текст]/О.В.Грева//Позакласний час.-2013.- №15/16.-с.36-38.

Кондратенко, Д.А. Принцип толерантності [Текст] / Д. А. Кондратенко // Позакласний час.-2015.-№10.-с.32-33.

Мархайчук, М. В. Толерантність – її роль у житті людини [Текст]:[Читацька конференція] / М.В. Мархайчук // Шкільна бібліотека.-2013.-№11/12.-с.49-52.

Моцна, І. В. В ім'я загального добра [Текст]:[Сценарій школи толерантності] / І. В. Моцна // Позакласний час.-2010.-№10.-с.25-27;28-32.

Мы все такие разные [Текст]:[Сценарий о толерантности] // Читаем, учимся, играем. - 2010.-№11.-с.62-65.

Попова, Г. Джерело толерантності [Текст] / Г. Попова // Початкова освіта.-2015.- №24.-с.19-23.

Савченко, О. Толерантність як цінність шкільної освіти: методичний аспект [Текст] / Початкова школа.-2014.-№9.-с.4-7.

Соловей, П. С. Ты, я и все, все, все.../ П.С.Соловей.-М.:Политиздат,1990.-144с.- (Библиотечка семейного чтения).

Тремаскина, Т. Согласие сегодня – мир навсегда [Текст]:[Сценарий к Всемирному дню толерантности] / Т. Тремаскина // Библиополе.-2009.-№11.-с.67-69.

Хлинова, Н. Ф. Багато націй є на світі,але ми всі одна сім'я [Текст]:[Сценарій до Міжнародного дня толерантності] / Н. Ф. Хлинова // Шкільна бібліотека.-2010.-№10.-с.89-92.

Комунальний заклад "Запорізька обласна
бібліотека для дітей "Юний читач"
Запорізької обласної ради

69006
м. Запоріжжя
вул. В.Лобановського, 14

Телефони: (061) 236-85-62
236-85-63
236-86-27
236-86-49
Факс: (061) 236-85-62

Ел. пошта: zobd@ukr.net

Сайт: zobd.zp.ua